

(ALDC, VIII, 1952. No n'hi ha gens, d'oli)

L'enunciat *gens* designa una “quantitat o intensitat mínima” (DIEC); “no absolutament” (DCVB). Aquesta polaritat negativa abstracta es pot realitzar en mots com a) *gota* (< GÜTTA), *una gota*, *ni gota*, *ni una gota*, *cap gota* 50, 97, *ben gota* 31, en forma masculina, *got* 15, 99, 102, 106, o amb els der. *ni goteta* 178, alg. *gotera* 85; b) *mica* ‘petita porció’ (< *MĪCCA, cl. MĪCA, amb reduplicació emfàtica com la de TOTUS per TOTUS), *ni mica*, *ni una mica*, *cap mica* 24, 79, 88, 96; *una miqueta* 120, 152, *ni miqueta* 162, amb el suf. dim. -eta (< -ĪTTA); *una miquinya* 152, *ni una miquinya* 147, amb el suf. dim. -ina palatalitzat; *una miquica* 152, amb el suf. dim. -ica, de procedència arag.; *miga* 103 (< cast.); significat compartit per *engruna* (deverbal de *engrunar*): *ni una engruna* 20, 48; c) *molla*, documentat espesses vegades en el lleidatà Santamaria (Veny, 2019 a: 172), amb significat inicial com el de *mica*; der. de MEDÜLLA ‘moll de l’os’, a través de *meolla (cf. cast. *meollo*); *ni una molleta* 165, amb el suf. dim. -eta; d) *bri* ‘trosset solt d’un filament; branquilló’: *un bri* 1, 3, *cap bri* 1, 3, 5, 6 (< cèltic *BRINOS; *cap* 86, 91, 190 < *CAPUM ‘extrem, bocí’), significat compartit per *brenca* 93, 94, 100 (< cèltic *BRENICA); e) *escata* ‘placa petita dels peixos’: *ni una escata* 147; f) *pisca* 187 < cast. *pizca* ‘Miaja. Pellizco. Porción muy pequeña de una cosa; por ejemplo,

la cogida entre las puntas de los dedos índice y pulgar” (Moliner).

El reforç de la negació pot partir del concepte de a) ‘mena, espècie’: *gens* (< GĒNUS), amb la var. *ges* 8 (< oc.) i les locucions *gens ni mica* (s. XIX) 25, 41, 77, *gens ni miqueta* 168 (doc. val.: Lamarca, 1842; Escrig, 1851; Cabrera, 1868; Martí Gadea, 1891 i 1915), i, semblantment, *lleï* 43, des de ‘mena, qualitat’; b) ‘element d’una massa de partícules terreres’: *pols* (< PŪLVIS), o potser de *pols* ‘batec de la sang’ (< PŪLSUS); var. *ni un pols* 36; c) ‘vestigi’: *ni rastre* 120, des de ‘rònc, petjada’ que deixa el rastell o rastre (< RASTRUM). Altres designacions estan mancades d’expressivitat: *res*, dins el context “no hi ha *res*”, amb les var. *res de* 51, 87, *re* 1, 26 (cf. mapa 1154); *més*, *pus* (cf. mapa 1330); *un poc* 104, *poc* 139, *molt poc* 152, *no n’hi ha poc* 134, 139, *n’hi ha poquet* 135; *xic* 16.

L’element amb més extensió és *gens*, sovint en convivència, especialment en cat. central, amb *gota*; present també en poblacions del nord, centre i sud del domini i en bal.; *molla* ocupa una part del nord-occ. i *mica* es troba sobretot en ross., el Baix Cinca i part del bal.

Són mots normatius *gens*, *mica*, des del DOrt, 1917; *gota*, *lleï*, des del DG_I, 1932; *bri*, des del DIEC_I, 1995.

